

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Director: C. G. DISSESCU

Prim-Redactor: SILIU RĂDULESCU

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RADULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Mircea Djuvara. — *Câteva reflecțiuni asupra deosebirei între juridic și politic: (In legătură cu chestiunea optanților unguri).*

Jurisprudența Română. — *Inalța Curte de Casație și Justiție, Secțiuni-Unitate.* — Nereactivitatea legilor. — Dacă constituie o regulă generală. — Legea maximului taxelor comunale.

(Societatea „Astra Română” cu Primăria orașului Oltenița).

Idem, secția I. — Testament autentic. — Dispariția exemplarului aflat la testator. — Distrugerea exemplarului aflat la tribunal. — Reconstituire. — Martori.

(Mihai Stratulă cu Varvara Pața).

Idem, secția I. — Circumstanțe atenuante. — Minoritate. — Modul aplicațiunii.

(Vasile Rusu cu Minist. Public).

Curtea cu jurati din județul Iași. — Infracțiuni la legile penale. — Infractor. — Imputabilitate.

(S. Hușanu cu Minist. Public).

Jurisprudența străină.

Câte-va reflexiuni asupra deosebirei între juridic și politic

(In legătură cu chestiunea optanților unguri).

Există, în principiu, o deosebire între domeniul juridic și domeniul politic? Și, în caz de există, în ce sens trebuie înțeleasă?

Spre a prinde toată însemnătatea teoretică a chestiunii, trebuie să amintim mai întâi, că dreptul nu se confundă cu dreptul pozitiv, care este unul din aspectele realității juridice¹⁾.

Or-ce relațiune socială, or-ce acțiune, or care ar fi, a unei persoane în societate, comportă într-adevăr, pe lângă constatarea unui fapt, care e acțiunea noastră, o apreciere juridică, produs al rațiunii apreciere care e specifică relațiunii de drept. Or-ce faptă fizică a unei persoane, în contact cu altă persoană poate fi apreciată, dacă e justă sau injustă, permisă sau nepermisă, din punctul de vedere al dreptului.

În acest înțeles nu se poate așa dar spune, că ar exista un domeniu politic, care nu ar face parte din domeniul juridicului.

Aceasta mai însemnează că, din punctul de vedere al progresului său, dreptul trebuie să ajungă să nu lase nici un aspect al vieții sociale și deci nici pe cel politic, în afară de reglementarea sa.

În fapt însă, astăzi, privind lucrurile prin prisma dreptului pozitiv, așa cum este conceput și aplicat în zilele noastre, problema se prezintă sub alie condițiuni.

În dreptul intern s'a suținut, se știe, că există „lacune” (Lücken). Dar în sistemul nostru de legislație, judecătorul, ca judecător de drept comun, este obligat să soluționeze or-ce litigiu de care este sezisat; altfel comite o denegare de dreptate. Aceasta însemnează însă că, în ultimă analiză, prin mijloacele specifice de interpretare pe cari jurisprudența le are la dispozițiune, nu există lacune în dreptul pozitiv intern.

Aceasta este de neîntrebabil, cu un asemenea sens în dreptul privat. Se va observa însă că chiar în dreptul intern, și anume în dreptul public, este o serie importantă de cazuri, când litigiile nu pot fi deduse în fața instanțelor judiciare.

Printre acestea sunt unele, cele mai frecvente, pentru cari dreptul pozitiv, fie sub formă de lege scrisă, fie sub alte forme cuprinde prescripțiuni; el le permite sau nu, dar interzice judecarea lor de instanțele judiciare. În acest caz nu se poate vorbi de adevărate „lacune” ale dreptului pozitiv: el se realizează altfel, fără mijlocirea instanțelor judecătorești obicinuite, și atâta tot.

Sunt însă alte ipoteze, în cari dreptul pozitiv nu cuprinde dispozițiuni. Exemplul tipic este actul de legiferare al unei constituante (nu acel al unei adunări de revizuire a constituției, care e un organ „constituit”). Ar fi o întrebare de a ști, dacă dreptul de necesitate nu oferă și el un asemenea exemplu: înclin mai mult a crede că nu.

În or ce caz, majoritatea cea mare a litigiilor de drept intern sunt reglementate de dreptul pozitiv, or care ar fi forma sub care acesta se prezintă. Nu se poate astfel ușor spune în cadrul legislațiunii în-

1) V. Cursul de Enciclopedie juridică făcută de subsemnatul a Facultatea de Drept din București.

terne, despre un domeniu de activitate că aparține „politicului“, scăpând complet de acoperirea „juridicului“.

În dreptul extern însă, și în special în dreptul internațional public, datele problemei sunt inversate. Aci, în cazurile cele mai importante, litigiile scapă unei reglementări juridice. Aceasta din urmă nu apare de cât în domenii bine circumscrise, ca insule pe o mare liberă.

Faptul se datorește în cea mai mare parte modului cum s'a conceput ideea de suveranitate a statelor în legăturile dintre ele.

În concepția clasică se poate spune, într'adevăr, că în liniamente generale un stat nu poate fi obligat juridicește de cât în cazurile când a voit-o expres, încheind spre pildă convențiuni cu alte state. În afară de domeniile în cari un stat s'a obligat în mod expres, acțiunea sa rămâne prin urmare liberă de orice reglementare juridică; domeniul politicului este astfel foarte întins și scapă or cărei censuri a juridicului; el e regula, acest din urmă e excepția.

Nu tot astfel se prezintă cazul pentru o simplă persoană în legislația internă; ea e ținută de o serie foarte mare de obligațiuni, din cari numai un număr foarte restrâns derivă din convențiunile încheiate de ea; cea mai mare parte îi sunt impuse de legislațiunea pozitivă respectivă, prin organele comunității politice.

Este evident că, cu cât comunitatea internațională devine mai reală și mai organizată, cu atât dreptul internațional trebuie să aibă tendința de a supune statele chiar și obligațiilor, tot mai multe, necesare pentru traiul normal în comun al statelor, obligațiuni cari se impun de această comunitate în măsura în care ea se organizează sau de conștiința juridică colectivă internațională.

Dar de fapt această oranzare generală este azi abia un vag embrion, fără încă, nici pe departe, a fi putut lua caracterele unui superstat; iar conștiința colectivă este încă nesigură și necristalizată. În cele mai multe privințe. De aceea în timpurile noastre se și vorbește încă în dreptul extern de suveranitatea națiunilor într'un sens esențial altul de cât libertatea juridică a persoanelor din dreptul intern.

Dreptul internațional este într'adevăr încă foarte departe de a fi ajuns la un punct de perfecțiune suficient, în cât statele să se poată bizui, în acțiunile lor cele mai importante și chiar când este vorba de interesele lor „vitale“, pe prescripțiunile sale. Aceste din urmă, în cele mai multe cazuri, nu au destulă elasticitate și nu pot investi îndeajuns toate posibilitățile serioase, spre a putea servi cu strictețe ca norme fixe de drept.

De aceea și vedem în atâtea din convențiunile ce

se încheie azi între state rezerva „intereselor vitale“, sau o altă formulă cu acelaș înțeles. De aceea, și cu drept cuvânt, statele nu își pot lega existența de anume regule juridice recunoscute și își rezervă acea libertate specială care se denumește în dreptul extern suveranitate.

Elaborarea științifică a dreptului internațional este de altfel încă departe de a fi la punct. El a fost conceput mai ales dupe modelul și cu categoriile dreptului privat; dar realitățile dreptului public sunt prea adeseori altele și încă foarte greu de lămurit. Spre a da numai puține exemple, se poate concepe foarte bine desființarea unei persoane în dreptul intern (pedeapsa cu moarte, obligațiunea de a-și apăra Statul în războiu, etc), dar nu se poate tot așa ușor concepe suprimarea unei națiuni organizate ca stat; sacrificiul propriei sale ființe poate fi uneori înțeles ca o datorie a unui particular, foarte cu greu însă ca aceea a unei națiuni. Tot asemenea ideea de responsabilitate și de sancțiune e mult mai clară în dreptul intern; responsabilitatea unei întregi națiuni, spre pildă pentru un războiu de agresiune, este o noțiune extrem de delicată, mai ales dacă ne gândim că în mod obicinuit marea majoritate a simplilor particulari, membri ai acelei națiuni, este de bună credință, socotește că își îndeplinește o datorie și, în orice caz, este supusă sancțiunilor dreptului național.

Luându-le de rând, aproape toate noțiunile fundamentale ale drepturilor ginților au nevoie de o punere la punct, care nu se poate face încă, spre a se adapta perfect realităților vii.

Și un drept care în anume părți ale sale nu corespunde astfel veștii și necesităților ei inexorabile nu-și poate realiza acele porțiuni ca drept pozitiv.

Ai critica stadiul actual al organizării juridice dintre națiuni, cu ochii țintă la un ideal spre care, negreșit, trebuie să se tindă, dar care este încă în mare parte nebulos, este astfel o operațiune foarte ușoară. Dar a merge prea repede pe o asemenea cale nepregătită încă poate fi deadreptul primejdios.

Cum s'ar putea deci supune o realitate fundamentală pentru Statul nostru și extrem de complexă, cum e reforma noastră agrară, unei judecăți strict juridice internaționale, când nu numai prin nici un act sau convențiune a sa Statul român nu a consimțit la aceasta, dar când normele care stau la dispozițiunea unui eventual judecător, or cât de perfect ar fi, sunt încă neexistente sau în orice caz nesigure și sentința lui ar putea astfel primejdui însăși așezările noastre fundamentale?

Este așadar cu desăvârșire inexact și neștiințific a se spune, că orice litigiu între state trebuie să-și afle un judecător, în sensul juridic al cuvântului.

Este adevărat că viitorul păcii mondiale, cum a spus d. Briand în Martie 1928, stă în arbitraj ; dar el nu poate sta în consecrarea abuzurilor arbitragiului și a primejdiilor la cari poate da naștere, ci în organizarea lui progresivă și răbdătoare tocmai pentru a evita acestea din urmă.

Acolo unde, în felul acesta, încetează domeniul juridicului, începe domeniul politicului : așa că în mod foarte normal Consiliul Societății Națiunilor, care e azi organul suprem politic internațional, se poate sesiza și încerca a aduce soluțiuni.

Soluțiunile politice, întru cât sunt cinstite și echitabile, au marea superioritate de a nu fi ținute de norme rigide preexistente de drept pozitiv ; ele au elasticitatea necesară spre a se adapta nevoilor vieții, or cât de noi și de complexe ar fi.

Este de altfel cu desăvârșire inexact, chiar în dreptul intern și în afară de or ce idee de „lacună“ a dreptului, că politicul nu poate impieta asupra juridicului.

În mod curent organele politice, în toate țările civilizate, influențează funcționarea organelor judiciare.

Modul cum e organizată, în cele mai multe constituțiuni, așa zisa separațiune a puterilor în stat, prin controlul și acțiunea lor reciprocă, stă dovadă despre aceasta.

Judecătorii nu sunt oare numiți și înaintați de puterea politică ? Aceasta nu le impune oare felul său de a vedea prin formularea legislațiunei ? Chiar în ceea ce privește litigiile deja supuse instanțelor, nu sunt oare destul de frecvente azi legile interpretative și cele retroactive ? Nu este oare în drept puterea politică, precum marea majoritate a autorilor o susține azi, de a modifica chiar instanțele cărora sunt deferite litigiile în curs ? Ar fi oare posibil, atunci când o dispozițiune legislativă, prin aplicarea ei, ar duce la dezastre, ca puterea politică să stea cu brațele încrucișate și să nu intervină spre a preveni răul ?

În chestiunea optanților, de altfel nici nu este acesta cazul, ci ne aflăm în fața unui adevărat „vid“ al dreptului internațional.

În aceste condițiuni ea reprezenta un caz tipic al domeniului politic.

În această chestie ne stă față în față interesul a câte-va zeci de optanți, mari proprietari aflați în aceeași situațiune ca toți proprietarii români expropriati pe prețuri nepotrivite (contele Apponyi susține că sunt „două sute“ : fie) — căci acesta e singurul interes avuabil al Ungariei — iar pe de altă parte stă fundamentul însuși, social și politic, al Statului nostru, reprezentat prin reforma agrară.

Cum ar fi fost posibil ca organul politic cel mai autorizat al comunității internaționale, Consiliul

Societății Națiunilor să condamne Statul nostru la o eventuală primejdie a lui, numai de dragul unui principiu abstract și inexact, că puterea politică nu are dreptul să intervină sub nici o formă în funcționarea organelor judiciare internaționale.

Reprezentantul nostru a arătat-o cu obicinuitul și extraordinarul su talent.

Contele Apponyi s'a plâns și continuă a se plânge ¹⁾ că principiile mari ale dreptului au fost călcaie : uitând că în dreptul internațional ar putea deveni uneori deadreptul primejdiioase.

Am căutat a arăta aci, pentru juriști, câteva idei fundamentale care învederează că întreaga lui susținere este greșită.

16 August 1928.

MIRCEA DJUVARA

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNI-UNITE

Audiența de la 17 Mai 1928

Președinția D-lui Oscar N. Nicolescu, Prim-Președinte

Societatea „Astra-Română“ cu Primăria orașului Oltenița
NERETROACTIVITATEA LEGILOR. — DACĂ CONSTITUIE O REGULĂ
CONSTITUȚIONALĂ. — VIOLAREA EI. — DACĂ O LEGE EDICTATĂ
CU EFECT RETROACTIV POATE FI ANULATĂ CA ANTI-CONSTITUȚIONALĂ. — ART. 109, 110 ȘI 111 DIN CONSTITUȚIE. — ART. I
CODUL CIVIL. — ART. 5 DIN LEGEA ASUPRA MAXIMULUI TAXELOR
COMUNALE DIN 1923.

Cu toate că art. I din codul civil declară că legea dispune numai pentru viitor și că nu are putere retroactivă, totuș principiul neretroactivității legilor nu constituie o regulă constituțională a cărei violare să atragă nulitatea legii care ar fi edictată cu efect retroactiv, ast-fel că legiuitorul poate în unele circumstanțe și pentru satisfacerea unui interes obștesc să reglementeze sau să valideze unele acte petrecute înainte de promulgarea legii, fără ca prin aceasta să se atingă vre-un principiu constituțional.

Prin urmare, dispozițiunea din art. 5 al. 2 din legea asupra maximului taxelor și contribuțiilor comunale din 1923, care ratifică taxele înființate de comunele urbane și rurale, nu este contrarie Constituției.

No. 11. — Respins recursul făcut de Societatea „Astra Română, în potriva deciziunei Curții de Apel din București S. IV dată în proces cu Primăria Orașului Oltenița.

1) Vezi Neue Freie Presse, 10 August 1928 : „Der Lheutige Stand des ungarisch rumänischen Optantent streites“.

S'au ascultat: D-l Procuror general I Stambulescu în concluziuni; D-nii Avocați Emil Ottulescu pentru recurentă și N. Guriță pentru intimată.

Curtea deliberând,

Asupra motivelor de casare:

„Violarea art. 109 și 110 din vechea Constituție și „a art. 109, 110 și 111 din noua Constituție. Neconstituționalitatea art. 5 al legii asupra maximului „taxelor și contribuțiilor comunale din 1923.

„Prin art. 5 al legii din 1923 se înființează impozite cu efect retroactiv.

„O asemenea dispozițiune este contrară dispozițiilor pactului nostru fundamental, care a făcut „din principiul neretroactivității legilor în materie „de impozite o regulă constituțională“.

Având în vedere că din deciziunea supusă recursului se constată că Societatea „Astra Română“, intentând acțiune în contra Primăriei comunei Oltenița, a cerut să i se restituie suma de 4472 lei, 80 bani, ce fără drept i-a perceput ca taxe comunale pentru a elibera plecarea a trei șleपुरi din portul Oltenița; că Tribunalul Ilfov prin sentința No. 257/920 admitând acțiunea, Curtea de apel din București Secția IV, în urma apelului făcut de Primăria comunei Oltenița, a reformat sentința instanței și a respins acțiunea Societății „Astra-Română“ motivând că acele taxe au fost ratificate prin legea din 26 Iunie 1923; că legiuitorul, preocupat de soarta lor, pe care comunele au fost silit să le impună locuitorilor în lipsa sau în contra prevederilor legii, dar care au fost necesare pentru echilibrarea bugetelor exercițiilor trecute, a dispus ca toate acele contribuțiuni sau taxe, chiar ilegale, adică având caracterul de impozite, sau fiind viciate în formă, să fie considerate ca legale, întrucât scopul lor vădit a fost acela al echilibrării bugetelor, cari bugete ar fi urmat să se desorganizeze în cazul când comunele ar fi fost condamnate să restituie contribuabililor sumele încasate sub cuvânt că așezarea și perceperea lor ar fi fost ilegală.

Având în vedere că Societatea „Astra-Română“ făcând apel în contra deciziunii Curții de apel, a invocat motivul de casare enunțat mai sus, recurs ce a fost trimis în fața Secțiunilor-Unite prin jurnalul Secțiunii I-a din 21 Martie 1928, fiind privitor numai la neconstituționalitatea art. 5 din legea asupra maximului taxelor și contribuțiilor comunale din Iunie 1923.

Având în vedere că această lege după ce în art. 1 dispune că comunele urbane și rurale din întreaga țară vor putea înființa cu aprobarea Ministerului de interne, taxe și contribuțiuni pentru acoperirea cheltuielilor lor, adaugă în art. 5 al. 2 „că taxele înființate de comunele urbane și rurale din țară și pe

baza cărora și-au echilibrat bugetele pe exercițiile trecute sunt legal datorate“.

Considerând că, deși art. 1 din codul civil declară că legea dispune numai pentru viitor și că n'are putere retroactivă, totuși principiul neretroactivității legiilor nu constituie o regulă constituțională a cărei violare să atragă nulitatea legii care ar fi edictată cu efecte retroactive, că dar, legiuitorul poate în unele circumstanțe și pentru satisfacerea unui interes obștesc, să reglementeze sau să valideze unele acte petrecute înainte de promulgarea legii, fără ca prin aceasta să se atingă vre'un principiu constituțional.

Că astfel fiind, dispozițiunea din art. 5 al. 2 din legea din Iunie 1923 care ratifică taxele înființate de comunele urbane și rurale nu este contrarie Constituțiunii.

Considerând, pe de altă parte, că deși prin articolele din vechea și noua Constituție, menționate în motivul de casare, se prevede că nici un impozit de orice natură nu se poate stabili și percepe decât pe baza unei legi și că orice sarcină sau impozit comunal nu se poate așeza de cât cu învoirea Consiliului comunal în limitele stabilite de lege, totuși întrucât în urma percepției taxelor de către comuna Oltenița — taxe înființate de Consiliul comunal pe baza art. 4 din legea maximului, prin decizia din 1 Iunie 1914 aprobată, conform acestei legi, de Consiliul județean și de Ministerul de interne — a intervenit legea din Iunie 1923 care a ratificat acele taxe și le-a declarat ca legal datorate, ele sunt considerate că au fost dela început stabilite și precepute pe baza legii, așa că dispozițiunile art. 109 și 111 din Constituțiune sunt îndeplinite și legalitatea acelor taxe nu mai poate fi contestată;

Că astfel fiind, motivul de casare este nefondat și recursul urmează a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive, respinge.

SECȚIUNEA I

Audiența dela 27 Septembrie 1927

Președinția D-lui C. Sărățeanu, consilier

Mihai Stratulă cu Varvara Pața

TESTAMENT AUTENTIC. — DISPARIȚIA EXEMPLARULUI AFLAT LA TESTATOR. — DISTRUGEREA EXEMPLARULUI AFLAT LA TRIBUNAL. — LEGATAR. — DOVADA EXISTENȚEI ȘI CONTINUTULUI TESTAMENTULUI. — PROBĂ CU MARTORI. — ADMISIBILITATE. — ART. 860 ȘI URM. 1191 ȘI 1198 COD. CIVIL.

Potrivit dispozițiilor art. 1198 cod. civil, aplicabile și în materie de testamente, legatarul care din motive independente de voința

sa nu poate înfățișa testamentul scris pe care'l invoacă și care a fost pierdut sau distrus, poate cere și obține să facă prin martori dovada nu numai a existenței dar și a conținutului testamentului invocat.

Astfel, când exemplarul rămas la Tribunal al unui testament autentic a fost distrus, iar celalt care s'a luat de testator nu s'a mai găsit la moartea acestuia, legatarul neputând înfățișa testamentul din cauze indepedente de voința sa, poate cere și obține proba cu martori pe termenul art. 1198 cod. civil pentru a face dovada existenței și conținutului testamentului fără a mai fi ținut să facă și dovada pierderii originalului aflat la testator.

No. 2027. — Respins motivul I de casare făcut de recurentul Mohail Strățulă în recursul introdus în contra deciziei cu Nr. 121 1926 dată de Curtea de Apel din Iași S. I în proces cu Varvara Pața,

Curtea deliberând,

Având în vedere motivul I de casare :

„Violarea art. 860 și urm. 1191 și 1198 c. civil, exces de putere și nemotivare, omisiune esențială“.

Având în vedere deciziunea atacată cu recurs din care rezultă că intimata Varvara D. Pața, a introdus în Mai 1922, înaintea Tribunalului Fălticeni, în contra recurentului Mihail Strățulă, acțiune în revendicarea unui teren de 11 ha. și 44 arii, care i-ar fi rămas moștenire de la defunctul ei soț și pe care recurentul l-ar stăpâni fără nici un drept.

Având în vedere, că înaintea Tribunalului, intimata a susținut că terenul în chestiune i-a fost lăsat moștenire printr'un testament făcut de defunctul ei soț și autentificat în 1912 la judecătoria ocolului rural Sarul-Dornei ; că acest testament ar fi fost distrus în noaptea declarării războiului cu ocazia invadării inamicului în comuna Șarul-Dornei ; și invocând în cauză certificatul No. 1639/1927 eliberat de judecătoria menționată și din care rezultă că întreaga arhivă a acelei judecătoriai a fost distrusă de inamic în timpul războiului, recurentul a cerut și obținut, prin jurnalul No. 1639 din 1922 admiterea probei cu martori spre a face dovada atât a existenței cât și a conținutului testamentului invocat în cauză ;

Că după audierea martorilor propuși și admiterea altor probe invocate în cauză, Tribunalul prin sentința No. 169/925 a admis acțiunea de față ; că recurentul a atacat cu apel hotărârea Tribunalului ; că înaintea Curții de apel, recurentul a susținut că greșit Tribunalul a admis proba cu martori, spre a

se face dovada conținutului testamentului înainte de a se fi făcut dovada imposibilității prezentării exemplarului testamentului aflat la defunct ; că însă Curtea de apel a înlăturat această susținere, pe motiv că din moment ce intimata a făcut dovada distrugerii prin caz potrivit a originalului aflat la judecătoria Sarul-Dornei, cum și a imposibilității de a-și procura copie de pe acel original, este suficient spre a i se admite conform art. 1198 c. civil, aplicabil și la testamente, proba cu martori spre a face dovada existenței și conținutului testamentului, fără ca recurentul să mai fie ținut să facă și dovada pierderii exemplarului aflat la testator ; că afară de aceasta, intimata a făcut dovada și nici nu se contestă, că la încetarea din viață a testatorului nu s'a găsit la el acel exemplar și întru cât intimata nu poate cunoaște împrejurările în care a dispărut acel exemplar, ea nu poate fi ținută a face și dovada pierderii lui și a imposibilității de a'l prezenta în instanță.

Având în vedere, că prin motivul I de casare, recurenta pretinde că judecând astfel Curtea a violat art. 860 și urm. și art. 1191 și 1198 c. civil, și că ar fi comis exces de putere, nemotivare și omisiune esențială.

Considerând că din dispozițiunile art. 1198 cod. civil aplicabil și în materie de testamente, rezultă că legatarul care din motive independente de voința sa nu poate înfățișa testamentul scris pe care'l invoacă și care a fost pierdut sau distrus, poate cere și obține să facă prin martori dovada nu numai a existenței dar și a conținutului testamentului invocat.

Că deci, în cazul când ea în speță se invoacă un testament autentic, făcut conform legii, în două exemplare, din care unul a rămas la dosarul autorității care a făcut autentificarea, iar celalt nu se găsește la testator, și dacă exemplarul aflat la dosarul autorității a fost distrus, iar celalt nu se găsește la testator la moartea sa, în acest caz legatarul nefiind în măsură să facă dovada existenței și conținutului testamentului printr'o copie legalizată după exemplarul aflat la dosarul autorității, dosarul acesta fiind distrus — și în acest caz, legatarul neputând înfățișa testamentul din cauze independente de voința sa, este în drept a cere și obține ca pe temeiul art. 1198 cod. civil, să i se admită proba cu martori spre a face dovada pierderii originalului aflat la testator, — căci a cere unui legatar să facă și această probă, ar fi a'l obliga în majoritatea cazurilor să dovedească fapte și împrejurări în imposibilitate de a le putea cunoaște.

Considerând că în specie e constatat că la încetarea din viață a testatorului nu s'a găsit la el exemplarul testamentului ce'i fusese eliberat și autentificat la judecătoria Șarul-Dornei ; că așa fiind, și

întru cât instanța de fond a constatat că prin certificatul No. 1639/922 eliberat de judecătoria Oc. Sarul-Dornei întimata a făcut dovada distrugerii prin caz fortuit a exemplarului testamentului autentic aflat la acea judecătorie cum și a imposibilității de ași procura o copie de pe acel testament — cu drept cuvânt instanța de fond i-a admis proba cu martori spre a face dovada atât a existenței cât și a conținutului aceluia testament.

Că procedând astfel, instanța de fond a făcut o justă aplicațiune a art. 1198 c. civ. și n'a violat textele arătate în motivul I de casare și n'a comis nici un exces de putere, nemotivare sau omisiune esențială.

Că deci acest motiv de recurs este neîntemeiat.

Pentru aceste motive, respinge motivul I de casare 1)

SECȚIA II.

Audiența dela 28 Februarie 1928

Președinția D-lui C. G. Rătescu, președinte.

Vasile Rusu cu Ministerul Public

CIRCUMSTANȚE ATENUANTE. — MINORITATE. — SCUZĂ LEGALĂ. — CALCULUL PEDEPSEI. — APLICAREA CIRCUMSTANȚELOR UȘURĂTOARE DUPĂ CE MAI ÎNTÂI SE ȚINE SEAMA DE SCUZELE LEGALE. — ART. 60 ȘI 63 COD, PENAL.

Când o scuză legală vine în concurs cu circumstanțe ușurătoare, trebuie mai întâi să se țină seama de micșorarea pedepsei ce atrage după sine existența scuzei legale, — deoarece cauza se referă la responsabilitatea penală a infractorului și determinarea pedepsei se operează în virtutea legii, — și apoi să se atenueze pedeapsa, astfel modificată de lege, prin aplicarea circumstanțelor ușurătoare, cari sunt opera judecătorului.

Prin urmare, când instanța de fond aplică mai întâi dispozițiunile art. 60 c. pen. și apoi face aplicarea art. 63, violează aceste texte de lege și hotărârea ce pronunță este casabilă.

Nr. 1491. — Admis recursul făcut de Vasile Rusu în contra deciziei Nr. 9/928 a Curții cu Jurați din jud. Neamț.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare astfel redactat :

„Violarea art. 63 și 60 codul penal.

„În stabilirea pedepsei, Curtea urma să facă în-

1). Asupra motivului II de casare s'a declarat divergență, iar cercetarea motivelor III și IV a fost rezervată — dacă vă mai fi necesară — după rezolvarea divergenței.

„tâiu aplicarea art. 63 codul penal, pentru ca astfel „să determine întâiu pedeapsa ce mi se cuvine după „gradul meu de responsabilitate, fiind nevârștnic, „și numai în urmă să facă aplicarea art. 60, atenuantele generale ale ori căror pedepse.

„Făcându-se întâiu aplicarea art. 60 cod penal, „s'a violat art. 63, dându-mi-se o pedeapsă ilegală“.

Având în vedere că prin decizia Curții cu Jurați din jud. Neamț, cu Nr. 9 din 20 Ianuarie 1928, recurențul Vasile Simion Rusu a fost condamnat la doi ani închisoare corecțională, în baza art. 358, 60 și 63 cod. penal, precum și la plata de despăgubiri către partea civilă ;

Că, pentru a da această pedeapsă, Curtea a făcut mai întâiu aplicațiunea art. 60 codul penal, și apoi pe aceea a art. 63 din acelaș cod ;

Având în vedere că după art. 63 cod. penal, când infractorul a lucrat cu pricepere sau este în vârstă dela 15 până la 20 ani, pedeapsa ce i se aplică, în cazul când infracțiunea ar merita munca silnică pe viață sau pe timp mărginit, este închisoarea corecțională dela 3 la 15 ani, iar în celelalte cazuri judecătorul este autorizat a-i aplica pedeapsa închisoriu pe timp egal cel puțin cu a treia parte, sau cel mult cu jumătatea timpului pentru care ar fi putut fi condamnat la una din pedepsele privitoare la aceste cazuri ;

Considerând că din acest text rezultă că minorul care a lucrat cu discernământ sau este în etate dela 15 până la 20 ani deplini, beneficiază de o scuză legală atenuantă, care schimbă natura pedepsei și substituie pedepselor criminale închisoarea corecțională temporară ;

Considerând că scuzele legale atenuante sunt fapte sau circumstanțe cari micșorează culpabilitatea și, în conștiință, pedeapsa ; că ele sunt precizate în mod limitativ de lege, care determină în acelaș timp și reducerea ce ele operează asupra pedepsei, când sunt admise în favoarea infractorului ;

Că, din contră, circumstanțele ușurătoare ce nu trebuiesc confundate cu scuzele legale, sunt circumstanțe multiple și infinit de variate, lăsate la libera și suverana apreciere a judecătorului, și cari au de efect a micșora pedeapsa edictată de lege pentru infracțiunea imputată infractorului ;

Considerând că de aci rezultă că atunci când o scuză legală vine în concurs cu circumstanțele ușurătoare, trebuie mai întâiu să se țină seama de micșorarea pedepsei ce atrage după sine existența scuzei legale, căci cauza se referă la responsabilitatea penală a infractorului și diminuarea pedepsei se operează în virtutea legii, și apoi să se atenueze penalitatea, astfel modificată de lege, prin aplicarea circumstanțelor ușurătoare, cari sunt opera judecătorului ;

Că, pe de altă parte, circumstanțele atenuante fiind introduse în scopul de a remedia și îndulci rigoarea legii și a pedepsei ce trebuie aplicată pe temeiul legii, aprecierea judecătorului dacă trebuie sau nu să se admită circumstanțe ușurătoare nu se poate face înainte de a se stabili și cunoaște pedeapsa și cuantumul pedepsei ce este a se pronunța; că, numai după ce se va fi hotărât această pedeapsă, ținându-se seama de toate cauzele legale cari influențează asupra ei, se va putea aprecia dacă pedeapsa este excesivă și dacă urmează a o tempera prin acordarea de circumstanțe ușurătoare;

Considerând că, în speță, Curtea cu Jurați a făcut mai întâiu aplicarea art. 63 cod. penal și apoi a art. 60 cod. penal față de recurent;

Că, în adeăr, pedeapsa prevăzută de art. 358 cod. penal pentru faptul pentru care a fost recunoscut culpabil recurentul, fiind reculziunea de la până la 7 ani, pedeapsa legală pentru un minor, cum este recurentul, este, conform art. 63 cod. penal, de minimum o treime și de maximum o jumătate din aceea prevăzută de art. 358, adică cel puțin 20 de luni și de cel mult 3 ani și jumătate închisoare corecțională; că, apoi, prin aplicarea și a art. 60 cod. penal, întrucât jurații au recunoscut circumstanțe atenuante în favoarea recurentului, acesta nu poate fi condamnat decât la o pedeapsă care să fie sub minimum de mai sus de 20 de luni închisoare corecțională, căci altfel aplicarea art. 60 cod. penal nu ar avea nici un efect legal;

Că, prin urmare, în speță Curtea cu Jurați neprocedând astfel, ci contra celor mai sus expuse, condamnăm pe recurent la 2 ani închisoare corecțională, prin aplicarea mai întâiu a art. 60 și apoi a art. 63 cod. penal, Curtea a violat aceste texte de lege, așa că motivul de casare este întemeiat și hotărârea supusă recursului urmează a fi casată în această privință;

Că, fiind vorba de o casare pentru pronunțarea unei alte pedepse decât cea legală, afacerea urmează a fi trimisă nu unei alte Curți cu Jurați, întrucât verdictul juraților a rămas definitiv, ci Tribunalul, pentru ca acesta, în conformitate cu art. 439 proc. penală, să aplice pedeapsa pe baza sus-ziselor texte de lege și în ordinea mai sus indicată.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA CU JURAȚI DIN JUDEȚUL IASI

Audiența de la 28 Iunie 1928

Președinția D-lui Eugen Petit, consilier

I Hușariu cu Ministrul Public

INFRAȚIUNI LA LEGILE PENALE.—INFRACTOR.—IMPUTABILITATE

Dacă este adevărat că omul perfect normal nu comite infracțiuni prevăzute de legile penale, tot atât de adevărat este că orice delicvent sau criminal, atunci când comite infracțiunea, se găsește într'un grad mai mic sau mai mare de perversitate anormală, de unde însă nu rezultă că se poate bucura de impunitate, din potrivă, pedeapsa trebuie să fie cu atât mai severă cu cât faptul săvârșit îmbracă un caracter mai grav.

No . . . Respinsă cererea de amânare făcută de acuzatul I. Hușanu în scopul de a se ordona o expertiză medicală în cauză.

Curtea,

După ce a declarat ședință publică;

Văzând că apărătorul acuzatului I. Hușanu după ce a pledat afacerea în fond susținând că clientul său este nevinovat, în momentul de a-și termina pledoaria, cere ca el să fie supus unei examinări medicale, spre a dovedi că este nebun.

Văzând că această cerere se face după două zile de dezbateri, după ce a vorbit Ministerul public și după ce avocatul a pus concluzii de nevinovăția clientului său.

Că, în tot cursul dezbaterilor, acuzatul nu a dat nici un semn, din care Curtea ar putea deduce vreun indiciu că el nu s'ar bucura de deplinătatea facultăților sale mintale.

Văzând că și apărătorul acuzatului nu invoacă nici o altă împrejurare din care ar rezulta că acuzatul nu este în deplinătatea facultăților sale mintale, în afară de aceia că faptul pentru care este dat în judecată este atât de grav, în cât un om normal nu l'ar fi putut comite,

Având însă în vedere că dacă este adevărat că omul perfect normal nu comite infracțiuni prevăzute de legile penale, tot atât de adevărat este că orice delicvent sau criminal, atunci când comite infracțiunea, se găsește într'un grad mai mic sau mai mare de perversitate anormală de unde însă nu rezultă că se poate bucura de impunitate, din potrivă, pedeapsa trebuie să fie cu atât mai severă cu cât faptul săvârșit îmbracă un caracter mai grav.

Ori, despre acuzatul Ion Hușanu, mortorii ascultați afirmă în mod unanim, că în general purtarea lui atât în societate cât și ca funcționar, nu lasă nimic de dorit, de unde rezultă că el ar fi un om perfect normal, dacă s'ar exclude din viața lui crima pentru care este dat în judecată.

Că, în fine, în afară de cele relatate până aici cererea este făcută în ultimul moment, prin urmare în scopul ca afacerea să sufere o amânare.

Că așa dar, cererea cată a fi respinsă.

Pentru aceste motive, respinge

Semnați : Eugen Petit, C. Lupu, I. Bejenariu.

JURISPRUDENȚA STRAINA

Donațiune între soți.— (*Donație prin contract de căsătorie.*—*Femeia adulteră.*—*Puterea judecătorului.*)

Judecătorii care constată că un bărbat se căsătorise cu o fată mult mai tânără decât dânsul, făcându-i o donație importantă, a surprins-o în flagrant delict de adulter, nu fac decât „uzează de puterea lor de apreciere, bazându-se pe diferite fapte și circumstanțe pe care le enumără pentru a pronunța revocarea zisei donațiuni pentru cauză de adulter.

Cas. fr. 19 Oct. 1927 Sirey, 28 1. 382.

* * *

Efect retroactiv.— (*Lege penală.*)

Principiul neretroactivității legilor penale se opune ca o condamnare penală să se pronunțe pentru un fapt care era ilicit în momentul când s'a comis.

Cas. fr. crim. 22 Dec. 1926 Sirey, 28: 9,190.

* * *

Filiație naturală.— (*Declarație neechivocă de paternitate.*—*Trimitere de substanțe abortive.*)

Judecătorii interpretează cu drept cuvânt ca constituind o declarație neechivocă de paternitate scrisorile corespunzând cu epoca de gestație a copilului, al căror ton general și formule atestă relațiunile intime ce au existat între mamă și pretinsul tată, când aceste scrisori dovedesc zelul cu care acesta din urmă s'a oferit să procure metresei sale mijloace de avortiv ce credea eficace, demonstrând astfel voința de a scăpa de consecințele paternității sale.

C. Paris, 1 Mai 1926. Sirey, 928, 272.

* * *

Forță majoră.— (*Caz fortuit.*—*Fapta unui terțiu.*—*Automobil.*—*Accident.*—*Persoană transportată.*—*Reaua stare a șoselei.*—*Cunoștința acestei stări.*—*Responsabilitate.*)

Faptul unui terțiu nu investeste caracterul unui caz fortuit sau de forță majoră, excluzând orice responsabilitate, decât dacă n'a putut fi nici prevăzut, nici împiedicat în consecințele sale.

Prin urmare, nu se poate face motiv de plângere contra unei hotărâri care declară pe șoferul unui automobil responsabil de accidentul întâmplat unei persoane transportate, fie în calitate de transportător, fie din faptul lucrului ce avea sub paza sa, că n'a ținut seamă de împrejurarea că ruperea resortului, cauza accidentului, era imputabilă relei stări a șoselei, prin urmare faptului unui terțiu, din moment ce Curtea de Apel declarând «că reaua

întreținere a șoselei, cauza probabilă a accidentului nu poate fi considerată ca un caz fortuit, șoferu, care cunoștea starea șoselei, fiind dator a lua precauțiunile necesare și a regula mersul în consecință», această declarațiune, care exclude scuza trasă din cazul fortuit, justifică legalmente decisiunea sa.

Cas. fr. 2 Martie 1927.

Sirey, 26. 1.232.

* * *

Ipotecă convențională.— (*Pensiune alimentară.*—*Cesiune de anterioritate.*)

Dacă garanțiile particulare au fost consimțite de debitorul unei pensiuni alimentare, părțile pot să o surprime prin comun acord.

În consecință, când debitorul pensiunii constituie-se pentru a garanta plata, o ipotecă asupra imobilului său și când în urmă afectează cu ipotecă a celorlalte imobile unui împrumutător, creditorul alimentelor intervenind la facerea actului pentru a ceda anterioritatea inscripțiunii sale, această cesiune e valabilă și în ordinea deschisă asupra prețului imobilului, împrumutătorul trebuie a fi colocat înaintea creditorului alimentar.

Cas. fr. 11 Ianuarie 1927.

Sirey, 28. 1.345.

BIBLIOGRAFIE

A apărut din noua lucrare a d-lui *C. Hamangiu*, consilier la Inalta Curte de Casație, în colaborare cu d-nii *I. Rosetti Bălănescu* și *Al. Băicolanu*, doctori în drept din Paris.

Volumul III de 1121 pagini.

Cuprinzând: Regimul matrimonial.—Separația de bunuri.—Regimul dotal.—Succesiuni.—Partaj.—Raport.—Lichidarea activului.—Separațiunea de patrimoniului.—Liberalități între vii.—Testamente.—Rezerva.—Reducțiuni.—Donațiuni între soți.—Instituțiunea contractuală.—Substituțiuni fidei-comisare.

Volumul II este sub presă și va apare în Decembrie acest an.—Prețul fiecărui volum **Lei 600.**

Ultimele numere din

ORDONANȚELE ÎN REFÉRÉ

de D-nii: Eug. Petit și Trandafirescu, se află de vânzare la:

Librăria Ionescu din Iași, Str. Lăpușneanu.